

Wyrok z dnia 4 grudnia 2003 r.

I PK 111/03

Pracownik przedsiębiorstwa użyteczności publicznej "Poczta Polska" zatrudniony wcześniej w państwowej jednostce organizacyjnej "Poczta Polska, Telegraf i Telefon", który zmarł przed datą wejścia w życie ustawy z dnia 26 listopada 1998 r. o zmianie ustawy o łączności (Dz.U. Nr 150, poz. 984), rozszerzającej krąg osób uprawnionych do nieodpłatnego nabycia akcji Spółki Telekomunikacja Polska S.A., nie mógł nabyć prawa do tych akcji. Z tego względu do spadku po nim nie wchodzi ani prawo, ani ekspektatywa nabycia akcji.

Przewodniczący SSN Herbert Szurgacz, Sędziowie SN: Krystyna Bednarczyk, Zbigniew Hajn (sprawozdawca).

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 4 grudnia 2003 r. sprawy z powództwa Janiny D., Lucyny W., Andrzeja Stanisława D., Jana Mieczysława D. przeciwko 1. Telekomunikacji Polskiej Spółce Akcyjnej w L. 2. Skarbowi Państwa - Ministrowi Skarbu Państwa w Warszawie o odszkodowanie, na skutek kasacji powodów od wyroku Sądu Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Legnicy z dnia 19 grudnia 2002 r. [...]

o d d a l i ł kasację oraz nie obciążył powodów kosztami postępowania kasacyjnego na rzecz pozwanej.

U z a s a d n i e

Powodowie Janina D., Lucyna W., Andrzej Stanisław D. i Jan Mieczysław D. wystąpili przeciwko Telekomunikacji Polskiej Spółce Akcyjnej Obszar Telekomunikacji w L. o wydanie bezpłatnych akcji pracowniczych lub zasądzenie na rzecz każdego z nich odszkodowania w kwocie 11.130,75 zł. Twierdzili oni, że w skład spadku po zmarłym Stanisławie D. wchodzi nie tylko prawa majątkowe, lecz również uzasadniona prawnie nadzieja na nabycie określonego prawa (ekspektatywa). Stanisław D. nie skorzystał z prawa do nabycia akcji na zasadach preferencyjnych, gdyż zmarł

przed udostępnianiem akcji na takich zasadach. Był on jednak pracownikiem prywatyzowanego przedsiębiorstwa w czasie, gdy obowiązywała poprzednia ustawa o prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych, która takie prawo przewidywała.

Strona pozwana wniosła o oddalenie powództwa.

Postanowieniem z 29 kwietnia 2002 r. Sąd wezwał do udziału w sprawie w charakterze pozwanego Skarb Państwa reprezentowany przez Ministra Skarbu Państwa. Skarb Państwa-Minister Skarbu Państwa wniosł o oddalenie powództwa w całości.

Sąd Rejonowy ustalił, że Stanisław D. był pracownikiem państwowej jednostki organizacyjnej „Poczta Polska, Telegraf, Telefon”, a następnie państwowego przedsiębiorstwa użyteczności publicznej „Poczta Polska”, od 25 listopada 1946 r. do 31 maja 1994 r. Jego stosunek pracy uległ rozwiązaniu w związku z przejściem na emeryturę. Stanisław D. zmarł 19 grudnia 1994 r. Powodowie są jego żyjącymi spadkobiercami. Telekomunikacja Polska SA nie zbywała swoich akcji na warunkach preferencyjnych obecnym lub byłym pracownikom. Wykonywała natomiast w 1999 r. czynności techniczne związane z nieodpłatnym udostępnianiem akcji TP SA, należących do Skarbu Państwa, na podstawie umowy zlecenia zawartej 23 lipca 1997 r. pomiędzy Skarbem Państwa, reprezentowanym przez Ministra Skarbu Państwa, a TP SA. Ustawa z dnia 26 listopada 1998 r. o zmianie ustawy o łączności (Dz.U. Nr 150, poz. 984) rozszerzyła uprawnienie do nieodpłatnego nabycia akcji TP SA na określone grupy pracowników państwowej jednostki organizacyjnej „Polska Poczta, Telegraf, Telefon” oraz „Poczty Polskiej”. Gdyby Stanisław D. żył w dacie wejścia w życie ustawy o łączności, to byłby uprawniony do nieodpłatnego nabycia akcji Telekomunikacji Polskiej SA. Spadkobiercy Stanisława D. nie złożyli pisemnych oświadczeń o zamiarze nieodpłatnego nabycia akcji TP SA, gdyż w placówce poczty Polskiej przy ul. P. w L. uzyskali informację, że akcje im się nie należą.

Sąd Rejonowy zważył między innymi, że według art. 24 ustawy z dnia 13 lipca 1990 r. o prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych (Dz.U. Nr 51, poz. 298 ze zm.), pracownikom przedsiębiorstwa państwowego przekształconego w spółkę przysługiwało prawo zakupu na zasadach preferencyjnych do 20% ogólnej liczby akcji tej spółki należących do Skarbu Państwa, zaś zgodnie z art. 36 ustawy z dnia 30 sierpnia 1996 r. o komercjalizacji i prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych (Dz.U. Nr 118, poz. 561 ze zm.), która uchyliła ustawę z 13 lipca 1990 r., uprawnionym pracownikom przysługuje prawo do nieodpłatnego nabycia 15% akcji spółki należących

do Skarbu Państwa. W ocenie Sądu, Stanisław D. nie nabył prawa do nieodpłatnych akcji Telekomunikacji Polskiej SA, ani nawet ekspektatywy tego prawa. Nie weszło ono zatem w skład spadku po nim i nie mogło zostać nabyte przez jego spadkobierców. Podstawy do uwzględnienia roszczeń powodów nie stanowi, ani ustawa z 13 lipca 1990 r., ani ogłoszona na jej tle uchwała Sądu Najwyższego z 15 listopada 2000 r., III ZP 20/00 (OSNAPiUS 2001 nr 16, poz. 504), u podstaw której leżał stan faktyczny niebędący tożsamym ze stanem faktycznym niniejszej sprawy. Sąd Najwyższy rozważał sytuację spadkobierców pracownika uprawnionego do zakupu akcji na zasadach preferencyjnych, zmarłego przed wejściem w życie ustawy z 30 sierpnia 1996 r. o komercjalizacji i prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych. Tymczasem Stanisław D. nie zaliczał się do grupy pracowników uprawnionych do nabycia akcji na zasadach preferencyjnych na podstawie ustawy z 13 lipca 1990 r. Za uprawnionych, według tej ustawy uważa się bowiem tych pracowników, którzy byli zatrudnieni w momencie przekształcania przedsiębiorstwa, w którym pracowali, w spółkę prawa handlowego. Spadkodawca powodów natomiast przez cały okres swojego zatrudnienia był pracownikiem przedsiębiorstwa państwowego. W dacie śmierci Stanisława D. prawo pracowników „Poczty Polskiej” do nieodpłatnych akcji Telekomunikacji Polskiej SA nie istniało i nie miał on nawet uzasadnionych prawnie widoków na uzyskanie prawa do nieodpłatnego nabycia akcji tej spółki. Art. 82 ustawy z dnia 23 listopada 1990 r. o łączności (jednolity tekst: Dz.U. Nr 117, poz. 564 ze zm.) przyznał pracownikom Telekomunikacji Polskiej SA, w przypadku sprzedaży akcji spółki, uprawnienia przewidziane dla pracowników przedsiębiorstwa państwowego podlegającego prywatyzacji. Przepis ten nie objął natomiast pracowników „Poczty Polskiej”, nadal zatrudnionych w przedsiębiorstwie państwowym. Prawo do nieodpłatnych akcji TP SA zostało przyznane pracownikom PPUP „Poczta Polska” dopiero od 29 grudnia 1998 r., nie mógł go więc nabyć Stanisław D., który zmarł 19 grudnia 1994 r. Ponieważ spadkodawca powodów w chwili śmierci nie był uprawniony do akcji, to uprawnienie to nie weszło do spadku po nim.

Z tych względów Sąd Rejonowy oddalił powództwo.

Apelację od tego wyroku wnieśli powodowie. W jej uzasadnieniu podnieśli między innymi, że Stanisław D. nabył jeszcze przed rokiem 1998 ekspektatywę prawa do udostępnienia nieodpłatnie oferowanych akcji z uwagi na „tendencje ustawodawcze względem uprzywilejowanego traktowania pracowników”.

Sąd Okręgowy w wyroku z 19 grudnia 2002 r. oddalił apelację.

W kasacji od tego wyroku strona powodowa zarzuciła naruszenie przepisów prawa materialnego: 1) poprzez zastosowanie nieobowiązującego w dniu wyrokowania art. 82 ustawy o łączności z 23 listopada 1990 r., uchylonego z dniem 1 stycznia 2001 r. na podstawie art. 131 pkt. (nie podaje jaki) w związku z „art. 151 28” (tak w oryginale) ustawy z dnia 21 lipca 2000 r. Prawo Telekomunikacyjne i w konsekwencji naruszenie art. 3 k.c. przez jego niezastosowanie, 2) poprzez błędną wykładnię art. 481 oraz w związku z art. 922 § 1 k.c. w związku z § 10 ust. 1 rozporządzenia Ministra Skarbu Państwa z 3 kwietnia 1997 r. w sprawie szczegółowych zasad podziału uprawnionych pracowników na grupy, ustalania liczby akcji przypadających na każdą z tych grup oraz trybu nabywania akcji przez uprawnionych pracowników (Dz. U. Nr 33, poz. 200), polegającą na przyjęciu, że zmarły spadkodawca Stanisław D. nie nabył nawet ekspektatywy prawa do nieodpłatnego otrzymania akcji w rozumieniu art. 922 § 1 k.c., co w konsekwencji prowadzi do wniosku, że strona powodowa nie poniosła szkody w rezultacie nieprzydzielenia akcji Telekomunikacji Polskiej SA, a przez to, że nie można mówić o odpowiedzialności pozwanego Skarbu Państwa za niewykonanie zobowiązania, 3) naruszenie art. 21 i 32 ust. 1 Konstytucji RP poprzez ich niezastosowanie.

Ponadto, skarżący zarzucili rażące naruszenie przepisów procedury, a dokładnie art. 227 w związku z art. 233 § 2 oraz w związku z art. 473 k.p.c., poprzez oddalenie wniosków dowodowych powodów dotyczących przesłuchania w charakterze świadków pracowników Telekomunikacji Polskiej SA na okoliczność odmowy przyjęcia oświadczeń powodów o zamiarze nabycia nieodpłatnych akcji, przysługujących po zmarłym Stanisławie D., co miało istotny wpływ na wynik procesu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Nietrafny jest zarzut naruszenia prawa materialnego przez zastosowanie nieobowiązującego w dniu wyrokowania art. 82 ustawy 23 listopada 1990 r. o łączności i w konsekwencji naruszenie art. 3 k.c. przez jego niezastosowanie. Uzasadniając ten zarzut, skarżący wskazują, że wyżej wymieniony art. 82 został uchylony z dniem 1 stycznia 2001 r. na podstawie art. 131 pkt 28 ustawy z dnia 21 lipca 2000 r. - Prawo Telekomunikacyjne (Dz.U. Nr 73, poz. 852), a ustawa ta nie stanowi, że uchylone przez nią przepisy ustawy o łączności należy stosować w określonych kategoriach stosunków z mocą wsteczną (art. 3 k.c.). Z tego względu, stwierdzają oni, że wska-

zany art. 82 nie może mieć w sprawie zastosowania, skoro sąd uwzględnia stan prawa z chwili wydania wyroku (art. 316 § 1 k.p.c.).

Należy zauważyć, że skarżący niewłaściwie odczytują treść art. 316 § 1 k.p.c. Z przepisu tego wynika - i w tym zakresie skarżący mają rację - że sąd drugiej instancji obowiązany jest, przy uwzględnieniu unormowań zawartych w art. 381 i 382 k.p.c., brać pod uwagę zmiany w stanie faktycznym i prawnym wpływające na treść rozstrzygnięcia (por. między innymi postanowienie Sądu Najwyższego z 10 listopada 1998 r., III CKN 259/98, OSNC 1999 nr 4, poz. 82 oraz wyrok Sądu Najwyższego z 6 października 2000 r., IV CKN 116/00, niepublikowany). Oznacza to jednak, że sąd bierze pod uwagę wszystkie przepisy prawa, łącznie z art. 3 k.c. Z przepisu tego wynika zaś, że „ustawa nie ma mocy wstecznej, chyba, że to wynika z jej brzmienia lub celu”. Dlatego też podkreślane w kasacji uchylenie mocy obowiązującej art. 82 ustawy z 23 listopada 1990 r. o łączności odnosi się do stosunków prawnych powstałych od 1 stycznia 2001 r., tj. od daty wejścia w życie Prawa Telekomunikacyjnego. Ustawa ta nie przewiduje bowiem wstecznego działania jej przepisów. Dlatego też twierdzenie skarżących, że art. 82 ustawy z 23 listopada 1990 r. o łączności nie ma zastosowania w sprawie, nie jest trafne.

Nieusprawiedliwiony jest także zarzut naruszenia art. 922 § 1 k.c. Zgodnie z tym przepisem, prawa i obowiązki majątkowe zmarłego przechodzą z chwilą jego śmierci na jedną lub kilka osób stosownie do przepisów księgi czwartej Kodeksu cywilnego. Zdaniem powodów, zmarły Stanisław D. nabył ekspektatywę otrzymania akcji prywatyzowanej jednostki organizacyjnej „Polska Poczta, Telegraf i Telefon” (dalej jako „PPTT”), a ta ekspektatywa, na podstawie art. 922 k.c., weszła w skład majątku spadkowego, zaś odmowa (autor kasacji nie wyjaśnia, jaką odmowę ma na myśli) oparta była na art. 82 ustawy z 23 listopada 1990 r. o łączności, nieobowiązującym w dacie zgłoszenia przez powodów-spadkobierców oświadczenia o zamiarze nieodpłatnego nabycia akcji.

Wbrew powyższemu twierdzeniu, Stanisław D. nie nabył ekspektatywy otrzymania akcji prywatyzowanego przedsiębiorstwa „PPTT”. Zmarł on 19 grudnia 1994 r. Jak wynika z niekwestionowanych ustaleń dokonanych w sprawie, Stanisław D. był początkowo pracownikiem „PPTT”. Następnie, po przekształceniu dokonanym w wykonaniu art. 76 ust. 1 ustawy z 23 listopada 1990 r. o łączności, został pracownikiem przedsiębiorstwa użyteczności publicznej „Poczta Polska”. Przedsiębiorstwo użyteczności publicznej „Poczta Polska” nie podlegało prywatyzacji na podstawie ustawy

z 13 lipca 1990 r. o prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych, ani nie podlegało komercjalizacji lub prywatyzacji na podstawie ustawy z 30 sierpnia 1996 r. o komercjalizacji i prywatyzacji i do dzisiaj jest przedsiębiorstwem państwowym, którego status reguluje ustawa z dnia 30 lipca 1997 r. o państwowym przedsiębiorstwie użyteczności publicznej „Poczta Polska” (Dz.U. Nr 106, poz. 675 ze zm.). Art. 82 ustawy z 23 listopada 1990 r. o łączności ograniczył prawo do zakupu akcji na zasadach preferencyjnych, wynikających z art. 24 ust. 1 ustawy z 13 lipca 1990 r. o prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych, do grupy pracowników byłej „PPTT”, którzy po przekształceniu dokonanym w wykonaniu art. 76 ust. 1 ustawy z 23 listopada 1990 r. o łączności stali się pracownikami Telekomunikacji Polskiej SA (dalej jako „TP SA”). Zgodnie z tym ostatnim przepisem, państwowa jednostka organizacyjna „PPTT”, została bowiem przekształcona w dwa podmioty: przedsiębiorstwo użyteczności publicznej Poczta Polska oraz w TP SA. Ustawodawca przyznał więc, co trafnie podkreślił Sąd Okręgowy, prawo do preferencyjnego zakupu akcji jedynie pracownikom tej części „PPTT”, którzy w wyniku przekształcenia „PPTT” stali się pracownikami spółki TP SA. Wiązało się to z tym, że ustawa z 13 lipca 1990 r. o prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych przyznawała takie prawa tylko pracownikom przedsiębiorstw przekształcanych w spółkę. Dopiero ustawa z 26 listopada 1998 r. o zmianie ustawy o łączności (Dz.U. Nr 150, poz. 984), która weszła w życie 29 grudnia 1998 r. i utraciła moc obowiązującą 31 grudnia 1999 r., zmieniła art. 82 ust. 1 w ten sposób, że przyjęła, iż w zakresie dotyczącym prawa do nieodpłatnego nabycia akcji spółki TP SA przez uprawnionych pracowników stosuje się przepisy o komercjalizacji i prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych, z zastrzeżeniem ust. 2 i 3 oraz art. 2 ustawy z dnia 26 listopada 1998 r. o zmianie ustawy o łączności. Za uprawnionych pracowników akt ten uznał między innymi, osoby będące w dniu przekształcenia, dokonanego na podstawie art. 76, pracownikami „PPTT” oraz osoby, które przepracowały co najmniej dziesięć lat w „PPTT” lub w spółce TP SA, a rozwiązanie stosunku pracy nastąpiło wskutek przejścia na emeryturę lub rentę albo z przyczyn określonych w art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. z 1990 r. Nr 4, poz. 19 ze zm.).

Stanisław D. zmarł, jak wynika z powyższego, w okresie, kiedy nie był objęty ani przepisami ustawy z 13 lipca 1990 r. o prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych na podstawie art. 82 ustawy z 23 listopada 1990 r. o łączności w pierwotnym

brzmieniu tego przepisu (Dz. U. Nr 86, poz. 504 ze zm.), ani przepisami ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych, na podstawie art. 82 ustawy z 23 listopada 1990 r. o łączności w brzmieniu ustalonym ustawą z 26 listopada 1998 r. o zmianie ustawy o łączności. Ta ostatnia ustawa nie mogła mieć do niego zastosowania z uwagi na zasadę nieretroakcji (art. 3 k.c.). Art. 3 tej ustawy stanowił bowiem, że wchodzi ona w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia. Nie ma zatem podstaw do przypisywania jej działania wstecznego na podstawie art. 3 k.c. *in fine*. W takim razie, nie można mówić o istnieniu ekspektatywy nabycia prawa do preferencyjnego lub nieodpłatnego nabycia akcji. Ekspektatywa, której pojęcie jest jeszcze ciągle sporne, jest rozumiana albo jako prawo tymczasowe, to jest szczególna postać prawa podmiotowego, chroniąca interesy podmiotu związane z oczekiwaniem, że prawo podmiotowe w pełnym zakresie i definitywnie w przyszłości nabyte, albo jako stan faktyczny opisany w hipotezie normy prawnej, od którego spełnienia się zależy nabycie prawa podmiotowego. Niezależnie jednak od różnic w poglądach na prawną naturę ekspektatywy, panuje pełna zgodność co do tego, że oczekiwanie na nabycie prawa podmiotowego w pełnym zakresie (pierwsze stanowisko) czy też nabycie prawa podmiotowego (drugie stanowisko) musi mieć oparcie w przepisach prawnych obowiązujących w dacie powstania ekspektatywy. Ekspektatywa ma bowiem zawsze źródło w przepisach prawa, ponieważ nabycie, czy też ostateczne nabycie prawa podmiotowego, wiąże się z realizacją zachowań wynikających z hipotezy istniejącej normy prawnej (por. np. uchwała Izby Cywilnej Sądu Najwyższego z 30 listopada 1974 r., III CZP 1/74, OSNCP 1975 nr 3, poz. 37; postanowienie Sądu Najwyższego z 26 czerwca 2001 r., I CA 1/01, OSNC 2002 nr 2, poz. 26; wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie z 26 lutego 2001 r., V SA 2482/00, niepublikowany). Nieistnienie normy prawnej określającej prawo podmiotowe, które jest objęte ekspektatywą, oznacza bowiem brak podstaw do oczekiwania. Co więcej, ekspektatywa musi się opierać na normie prawnej odpowiadającej konkretnej sytuacji podmiotu wywodzącego z niej skutki prawne, a nie np. na normie ogólnie wskazującej na możliwość powstania danego prawa (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 2 lipca 2002 r., II CK 143/02, niepublikowane). Tymczasem, skarżący nie wskazują żadnego przepisu prawa, który mógłby stanowić podstawę uzyskania przez zmarłego Stanisława D. ekspektatywy otrzymania akcji prywatyzowanego przedsiębiorstwa PPTT.

Nietrafne jest także powoływanie się przez powodów na uchwałę siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 15 listopada 2000 r., III ZP 20/00 (OSNAPiUS 2001 nr 16, poz. 504). Przyjęta w tej sprawie teza o uprawnieniu spadkobierców zmarłego pracownika do realizacji prawa do nieodpłatnego nabycia akcji na zasadach określonych w ustawie z 13 lipca 1990 r. o komercjalizacji i prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych została oparta na tym, że zmarły, na podstawie obowiązujących w dacie jego śmierci przepisów prawa był uprawniony do nabycia akcji spółki akcyjnej, w którą zostało przekształcone przedsiębiorstwo państwowe i prawo to, wskutek zmian przepisów, z woli ustawodawcy przekształciło się w prawo do nieodpłatnego nabycia akcji regulowane w ustawie o komercjalizacji i prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych. Taki stan rzeczy nie wystąpił w niniejszej sprawie, bowiem Stanisław D. w dacie śmierci nie był uprawniony do nabycia akcji po cenach preferencyjnych. W tym zakresie, z przedstawionych powyżej powodów, Sąd Najwyższy w obecnym składzie nie podziela stanowiska wyrażonego w wyroku z 23 maja 2003 r., III CKN 1308/00 (niepublikowany), w którym Sąd Najwyższy uznał, że powołana wyżej uchwała Sądu Najwyższego z 15 listopada 2000 r., III ZP 20/00, uzasadnia pogląd, że w okolicznościach faktycznych i prawnych zbliżonych do występujących w niniejszej sprawie, prawo do nieodpłatnego nabycia akcji TP SA może być zrealizowane przez spadkobierców zmarłego, byłego pracownika „Poczty Polskiej”.

Nieusprawiedliwione są także zarzuty naruszenia art. 21 i 32 ust. 1 Konstytucji RP. Zgodnie z art. 21 ust. 1 „Rzeczpospolita Polska chroni własność i prawo dziedziczenia”. Z kolei ust. 2 tego artykułu stanowi, że „wywłaszczenie jest dopuszczalne jedynie wówczas, gdy jest dokonywane na cele publiczne i za słusznym odszkodowaniem”. Według art. 32 ust. 1 „wszyscy są wobec prawa równi; wszyscy mają prawo do równego traktowania przez władze publiczne”. Z uzasadnienia kasacji wynika, że naruszenia wymienionych przepisów skarżący upatrują w odmowie Sądu uznania, że Stanisław D. nabył prawo do nieodpłatnego nabycia akcji, przez co nie weszło ono do masy spadkowej.

Autor kasacji nie podaje, który z przytoczonych wyżej ustępów art. 21 Konstytucji ma na myśli. Na uzasadnienie zarzutu naruszenia tych norm Konstytucji wskazuje jedynie, że „w rachubę wchodzi konieczność ochrony dziedziczenia (art. 21 Konstytucji), a interpretacja Sądów pierwszej i drugiej instancji narusza przepis art. 21 Konstytucji stosowany przecież wprost, przy czym naruszenie to jest na tyle poważne, że polega przecież na wykładni i zastosowaniu przepisu nieistniejącego”. Za-

cytowana w całości argumentacja skarżących oraz sposób jej prezentacji uniemożliwiają Sądowi Najwyższemu pełne ustosunkowanie się do zarzutu naruszenia art. 21 Konstytucji RP. Można tylko stwierdzić, że wskazane przepisy nie mogły być naruszone przez zaskarżony wyrok, ponieważ, jak wyżej wykazano, zmarły Stanisław D. nie nabył prawa, ani ekspektatywy nieodpłatnego nabycia akcji TP SA, a zatem nie ma podstaw do stosowania przepisów o dziedziczeniu.

Uzasadniając zarzut naruszenia art. 32 ust. 1 Konstytucji RP, skarżący wskazują, że jego naruszenie polega na rozróżnieniu, w oparciu o uchylony art. 82 ustawy o łączności, grup uprawnionych pracowników, a następnie odwołują się do cytowanej wyżej uchwały Sądu Najwyższego z 15 listopada 2000 r. Zarzut ten jest, po pierwsze, nieprecyzyjny. Autor kasacji nie podaje bowiem, czy chodzi mu o art. 82 w brzmieniu z 1990 r. czy z 1998 r. Po drugie, jest nietrafny, bowiem w brzmieniu z 1990 r., w którym rzeczywiście dokonano istotnego dla niniejszej sprawy rozróżnienia pracowników „PPTT” z punktu widzenia prawa do zakupu akcji po cenach preferencyjnych, przepis ten był zgodny z założeniem ustawy z 13 lipca 1990 r., iż uprawnienie to przysługuje jedynie pracownikom prywatyzowanych przedsiębiorstw, którzy w wyniku przekształcenia stają się pracownikami spółki prawa handlowego. Jak trafnie wskazał Trybunał Konstytucyjny w wyroku z 28 maja 2002 r. (P 10/01, OTK-A 2002 nr 3, poz. 35) „co do zasady, uprawnienia pracownicze związane z prywatyzacją nie stanowiły formy dodatkowego wynagrodzenia dla pracowników danego przedsiębiorstwa, nie miały charakteru rekompensaty, wreszcie nie służyły powszechnemu uwłaszczeniu obywateli; celem zagwarantowania ustawą z 30 sierpnia 1996 r., a także na podstawie art. 82 ustawy o łączności uprawnień do nieodpłatnego nabycia akcji było stworzenie warunków społecznych sprzyjających jak najszybszej transformacji ustroju gospodarczego państwa; zważywszy na taki cel rozważanego unormowania, a także związaną z tym celem konieczność ścisłego interpretowania przepisów dotyczących nieodpłatnego nabycia akcji, nieobjęcie prawem do preferencyjnego nabycia akcji pracowników, którzy pozostali nadal pracownikami przedsiębiorstwa państwowego (Poczty Polskiej) nie może być uznane za naruszenie zasady równości wobec prawa”. Istotne dla oceny rozpatrywanego zarzutu jako bezzasadnego jest także to, że w cytowanym wyżej wyroku Trybunał Konstytucyjny, po rozpatrzeniu kwestii zróżnicowania sytuacji prawnej byłych pracowników zakładów pracy należących do struktury organizacyjnej przedsiębiorstwa państwowego Poczta Polska, Telegraf i Telefon w momencie jego przekształcenia w przedsiębiorstwo użyteczności

publicznej Poczta Polska oraz w Telekomunikację Polską SA orzekł, że „art. 82 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 23 listopada 1990 r. o łączności w brzmieniu obowiązującym od dnia 29 grudnia 1998 r. do dnia 31 grudnia 2000 r., nie jest niezgodny z art. 32 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej”. Pomimo, iż orzeczenie to dotyczy art. 82 ustawy o łączności w brzmieniu obowiązującym od dnia 29 grudnia 1998 r., to istota problemu, tj. oceny zróżnicowania pracowników z punktu widzenia prawa o akcji, jest ta sama.

Bezpodstawny jest także zarzut naruszenia § 10 ust. 1 rozporządzenia Ministra Skarbu Państwa z 3 kwietnia 1997 r. w sprawie szczegółowych zasad podziału uprawnionych pracowników na grupy. Zgodnie z tym przepisem, „Minister Skarbu Państwa zawiera w imieniu Skarbu Państwa z uprawnionym pracownikiem umowę nieodpłatnego zbycia akcji”. Skoro jednak powodowie nie odziedziczyli ekspektatywy nabycia akcji, to przepis ten nie mógł mieć do nich zastosowania.

Oдноśnie zarzutu naruszenia art. 227 k.p.c. w związku z art. 233 § 2 k.p.c. w związku z art. 473 k.p.c., należy stwierdzić, że trafnie Sąd Okręgowy uznał, iż nie można dopatrzeć się w działaniu Sądu pierwszej instancji naruszenia procedury poprzez oddalenie wniosków dowodowych o przesłuchanie w charakterze świadków pracowników Telekomunikacji Polskiej SA na okoliczność odmowy przyjęcia oświadczeń powodów o zamiarze nieodpłatnego nabycia akcji po zmarłym. Przeprowadzenie tych dowodów, przy przyjętej trafnie przez Sąd Rejonowy ocenie prawnej, że Stanisław D. nie nabył nawet ekspektatywy prawa nieodpłatnego nabycia akcji, było zbędne i prowadziłyby jedynie do przedłużenia procesu i wzrostu jego kosztów. Z tych samych względów zbędne było prowadzenie postępowania dowodowego w tym zakresie przez Sąd Okręgowy.

Wobec powyższego Sąd Najwyższy, na podstawie art. 393¹² k.p.c. orzekł jak w sentencji.

=====